

Szerkesztési iroda:

ari-utca, Lukács-ház 9. sz. alatt
balra, havá a lap szellemi részét
illető közlemények intézendők.
Bérmentelen levelek csak ismert
kezektől fogadtatnak el.

Kiadó hivatal:

Réthy Lipót könyvnyomdája, havá
a hirdetések, előfizetési pénzek és
kiadása körüli panaszok bérmentve
intézendők.

ALFÖLD

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési feltételek:

Helyben:	Vidékre:
Egész évre 12 ft.	Egész évre 14 ft.
Fél évre 6 ft.	Fél évre 7 ft.
Negy. évre 3 ft.	Negy. évre 3,50

Hirdetmények díja:

6 hasábos petisor egyszeri hírde-
tésnél 6 kr. a minden következők-
nél 4 kr. Bélyeg-díj külön 30 kr.
Nyílt-tér sora 15 kr.

Arad, május hó 22.

(P.) Aki csak kevés rokonszenvennel viseltetik is a francia nemzet iránt, napról-napra több okot talál elborult szívvel várni azon végkifejlődést, melyet az ott folyó szerencsétlen eseményeknek venniök kellend.

Páris falai alatt a polgárháboru dühöng. Ugyanazon nemzet fiai pusztítják itt egymást, pedig az egyetértés, az egy célra munkálásra annyi szükség lenne a nemzet anyagi és szellemi újjászületése nagy művéhez.

Ha csak nagyhangú szavak kellenének hadiműveletek sikeréhez, akkor a versaillesi táviratok már rég segítettek volna azon, hogy a főváros lázadása ne zavarja többé Franciaország belbékéjét. Azonban a mai stratégiában a tüzfegyverek torkából osztják a döntő argumentumokat, s ezekből a commune ugy látszik még sem fogyott ki oly hamar, mint ahogy ezt a versaillesi kormány elképzelé magának, vagy talán csakis elbitetni akarta a világgal.

De végre is, mint egy mai magántáviratunk jelenti, a kormánycsapatoknak sikerült hatalmukba keríteni, a commune által, márczius 18-dika óta uralt fővárost. Tandem alikando. . .

Felvéve azonban, hogy a versaillesi kormánynak sikerült a párisi lázadást teljesen, annyira elnyomni, hogy az az által szélnék eresztett, politikai és társadalmi dissolutiot termő magvak az ország egyik vagy másik részében kinekeljenek: a szétroncsolt nemzet aligha jutand el azon révpartba, melyben a mult küzdelmei után kipihenhetné magát, s a jövő várható viszontagságaira új erőt gyűjthetne.

A versaillesi körökben — értjük itt magát a nemzetgyűlést, valamint azon külföldi párttörökdékeket is, melyek jónak látták a kormány székhelyén ütni fel üzenetük gyújtópontját: oly jelenségek merülnek fel, melyek után egészen biztos kilátásba vehetjük, hogy Páris legyőzése után nem kevesebb intenzivitással fog fellépni egy talán még sokkal veszélyesebbé válható kór, melyet a jövő kormánykalt megállapításánál felszínre jutandó, lélekismeretlen párttörökdékek hoznak majd, a szerencsétlen francia nemzet szétmarcangolt testére, hogy abból az életerő utolsó cseppjét is kiszivattyazzák.

A legitimisták és bonapartisták mind leplezetlebbül kezdenek fellépni. C h a m b o r d g r egy manifestumot ad ki, mely szerint Franciaországot csakis az menthetné meg a végelpusztulástól, ha visszatér az istenfélő élet utaira. III. Napoleon pedig egész nagylelkűen fia részére akarja átengedni a francia császárságot. Gonosz fajzat ez, mely egyedül dynastikus érdekeket tartson előtt még akkor is, midőn csak a vak nem látja, hogy a porig alázott, a végsőig kimerült Franciaországot a monarchia restauratiója egészen a végényszet karjaiba fogja vetni.

A versaillesi nemzetgyűlés május 11-diki ülése elég jellemző világot vetett, egész meztelenségében tárta fel azon szellemet, mely a nemzetgyűlés jobboldalán, az ugynevezett conservatív pártban, e monarchikus szolgálhadban uralg, mely kiszámított gonoszszággal igyekszik aláásni azon államférfiúnak, — T h i e r s -nek állását, kibana nemzet tulnyomóan nagyrészének bizalma összpontosul, s ki talán még csak képes leendő egy mérsékelt alapokra fektetett köztársasági államalkatot hozni létre és így lehetőséget nyújtani, a csakis ez uton elérhető belconsolidatoria. Ugyan-e párté az érdem, hogy a nemzetgyűlésen nem fogadtatott el P e y r a t indítványának, mely szerint a köztársaság mint Franciaország végleges államalkata lenne elérendő, —

sürgőssége, hanem azt a kezdeményezési bizottsághoz utasítá, természetesen azért, hogy a monarchikus pártüzelmek alul az alap még jó időre el ne vonassék.

T h i e r s a máj. 11-diki ülés után, melyben a nemzetgyűlés részéről bizalmiszavazatot kapott, a balközép és a köztársasági baloldal nála tisztelő tagjai előtt kinyilatkoztatá, miszerint ő tántoríthatatlanul a köztársaság mellett van még mindig, miután hosszas fontolgtatás után eljutott azon meggyőződéshez, hogy Franciaországot csakis ezen kormánykalt mentheti meg. „Én becsületes ember vagyok, — mondá a többi közt, — én senkit sem fogok megcsalni, sohasem fogom a köztársaságot elárulni. Mig én állok a kormány élén, addig a köztársaság nem leendő veszélyeztetve“ . . . Kérdés azonban, hogy a monarchisták üzenelmei nem vonják-e ki a kormányzókat alula?

És ha ez eset csakugyan bekövetkezik, ami pedig nem tartozik a lehetlenségek közé, — mi leendő akkor Franciaországból? Mily kifejlődése leendő az ekkor megindulandó pártküzdelmeknek, melyek lehet vezetésebb és véresebb napokat fognak még a szegény francia nemzetre hozni, mint ezt a párisi commune tévé.

Szomorú kilátások! Franciaország, melynek ugyan össze kellene szedni minden erejét, hogy csak azon borzasztó terheket lerója, melyeket a lejárott háboru hozott reá: ráadásul a legsajnálatosabb anarchia színhelyévé fog talán válni, pedig ez oly csapás, mely maga más viázonyok közt is, a nemzet életerején mély, sok időre gyógyíthatatlan sebet ütne.

Egészen letűnt-e hát a nemzet jó csilagzata? Azt akarja-e talán az országok sorsa felett határozó végzet, hogy e nemzet diestelt nagyságát a végpusztulás váltsa fel? Vagy azon elpusztíthatatlan rugékonyság és életerő, mely a francia nemzet ereiben pezsg, képes leendő ennyi vészből is kimenteni őt? . . . Erre feleljen meg a jövő!

Hivatalos.

A „Budapesti Közlöny“ vasárnapi száma a következő legmagasb kéziratokat hozza:

Kedves gróf Festetics! A midőn önt, egészségi állapotára való tekintettel, miniszteri állásától, saját kérelmére, őszinte sajnálatom kijelentése mellett kegyelemben fölmentem, indítatva, érzem egyuttal magamat, önnök eddigi hű és buzgó szolgálatai felett teljes elismerésemet kifejezni.

Kelt Bécsben, 1871. évi május hó 19-én.

Ferencz József, s. k.

Gr. Andrássy Gyula, s. k.

Kedves báró Wenckheim! Magyar miniszterelnököm előterjesztése önt személyem körüli miniszteremmel ezennel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1871. évi május hó 19-én.

Ferencz József, s. k.

Gr. Andrássy Gyula, s. k.

A „R—m“ írja:

A Horvát Boldizsár székére eddig candidált neveket Horváth Lajos és Perczel Béla — végleg kiestek a combinációból; s bár nem vagyunk oly helyzetben, hogy helyükbe új nevet említhesünk, mégis annyit mondhatunk, hogy a választás megtörtént, s hogy az a képviselőház, egy független deákparti tagjára esett; tudósítónk nem hatalmazott föl arra, hogy az ügy eddigi stádiumában nevet említsünk: de annyit megjegyezhetünk, hogy ha jól vagyunk értesülve a leendő igazságügyminiszter személye iránt, akkor kinevezése a Deák-pártban meglehetősen, az ellenzékénél is bizalmat fog kelteni. Az igazságügyminiszterium oly munka előtt áll, mely annak fejében csak másod sorban igényli a jogtudományi képességet, de első sorban szervező tehetséget és függetlenséget az elhatározásban. A kinevezendő igazságügyminiszter, bár Horvátot nem pótolhatja a kormánynak, de lényeges szolgálatokat tehet az országnak, ha szakmájában, de társaival szemben is teljes mértékben érvényesíti azon tulajdonokat, melyek a parlamentben tisztelt állást szereztek neki. —

Andrássy gróf holnap este indul Bécsbe s így a krízis alaki befejezése is közel áll. Horvát Boldizsár pedig holnap reggel vesz búcsut a fővárostól, s csak a „procul negotiis“ mézes hetei után érkezik ismét körünkre.

Katonai bíróságok hatásköre. Azon terhes feladatok között — melyek a hivatalból kilépett igazságügyminiszterre nehezdedtek, csaknem első helyet foglalt el: a katonai bíróságok hatáskörének megszűritása. Olvasóink emlékezni fognak még azon keserű vitára, melyet a katonai bíróságok hatáskörét szabályozó törvényjavaslat tárgyalása a kép. házban előidézett, és hogy ennek folytán az a kormány által vissza is vonott. Több mint egy év mult el azóta, a nélkül, hogy akár e javaslat ismét az országgyűlés elé terjesztetett, akár pedig a két érdeklött miniszterium között egy modus vivendi állapíttatható volna meg. A közös hadügyminiszter csökönösen ragaszkodott a statusquo fenntartásához, az igazságügyminiszterium pedig a kitűzött cél felé haladva, makacsul védte az előterjesztendő törvényjavaslatban foglalt elveket. Mig végre két évi elkeseredett jegyzékharcz után, az igazságügyminiszternek egy igen erélyes átíratára válaszul a közös hadügyminiszter, készen nyilatkozott e tárgybán saját álláspontjából a lehető legkiterjedtebb engedményeket tenni. Ezen engedmények szerinte abban állanak, hogy az alattas katonai bíróságokat utasítani fogja, hogy sz. István koronájának területén a nyugdíjazott katonai személyek, továbbá tartalékos vagy szolgálaton kívüli katonatisztek, és olyanok, kik tisztí rangjuk megtartásával léptek ki, és ezek családja jövőre a katonai bíróság hatásköréből kibocsátandók, és az ezeket érdekli mind polgári per és perenkívüli, valamint fenytő és az egyes katonai bíróságoknál függő ügyek, ugy az országos katonai törvényszékeknek meg tárgyalás alatt levő polgári perek, hagyatéki tárgyalások, gondnoki árva, örökbefogadási és törvényesítési ügyek, ugy az atyai hatalom alóli elbocsátások iránti tárgyalások, szóval minden nem peres ügyek azonnal az illető polgári bíróságokhoz átteendők. Ezenkívül átengedők még minden a katonai kinstárt érdeklő perek, valamint a házasság semmissége és a válás iránti tárgyalások. Az országos katonai törvényszékek egyéb teendőinek átengedését a polgári törvényszékek hatósága alá egyelőre a közöshadügyminiszter nem tartja időszertűnek, s kiváltképen fentartandónak véli a katonai személyek polgári peres ügyeire nézve. (Ez ügy elintézése most Horvát Boldizsár utódjának maradt.)

Miért szidja Rádayt a „P. Lloyd.“

A „P. Lloyd“ s utánna a „Hon“ egy heves támadást intéztek a szegedi kir. biztosság ellen, melyet eddig mindig csak dicséni hallottunk.

A támadásra a póthitel kérdése nyújtott ugyan alkalmat, de mint nekünk Szegedről írják, indoka inkább magántermészetű.

Ugyanis a fővárosban sokat beszéltek egy bács megyei postamesterről, ki véletlenül zsidó, s mint ilyennek Pesten is nagykereskedési összekötetései vannak, — s kinek két fiát többszörös postalópás s betörés vádjából a kir. biztos letartóztatá, s őt magát később a delegált tsvszék több súlyos büntény vádjá miatt szinte elfogatta.

Ezen egyen elfogatása, ki mint mondják gazdag is, annyira dühbe hozta a pesti zsidó kereskedők egy részét, hogy a kir. biztost mindenféle fenyegetésekkel illették, nem mulasztván el, ugy a sajtó s különösen a „P. Lloyd“ hatalmát, mint a képviselő házbán teendő interpellációt sem.

Miután ez sem használt, előbb egyes befolyásos egyének, később még más eszközök által is igyekeztek hatni, mig végre a „P. Lloyd“ szerkesztője is bele avatkozott a dologba s oly levelekkel tisztelte meg a kir. biztosságot, melyek ugy az interpellációt, mint a „P. Lloyd“ érintett cikkeit is közel és bizonyos kilátásba helyezték.

Miután azonban ez sem hatott, végre megjött a cikk, telve valótlanságokkal, melyekről czáfólsúl közelebb tüzetes cikket hozunk.

A „P. Lloyd“ s emberei ugy számítanak, hogy amit egyenes uton nem lehet kivinni, próbáljuk más uton. Hetzeljük föl a fővárosi közvéleményt, (a vidékre ugy sem hat) és ezáltal gyakoroljunk oly nyomást a képviselőházra, hogy az a kir. biztosságot legalább részben megszüntetvén, ily módon legyen megmentve, nem az ürügyül szolgáló egyéni szabadság és törvény, hanem a — suráni postamester. („Gyorsposta.“)

Országgyűlési tudósítás.

Pest, május 20.

(i. x.) Elnök: Somssich Pál déli három negyed 12 órakor nyitja meg a képviselőház mai ülést.

A kormány részéről jelen van: Tóth Vilmos, Gorove István, Kerkápoly Károly, Andrássy Gyula gr.

A tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után:

Irányi Dániel az összes miniszteriumot következőleg interpellálja:

Azt kérdem a t. kormánytól:

1) Mit tett eddigéle az 1868-ki 30-dik 65. §-ban foglalt Dalmátiára vonatkozó ünnepélyes ígért beváltására?

2) Szerzett-e hiteles tudomást magának az osztrák miniszterelnök fentemlített nyilatkozata tárgyában, s ha az csakugyan való, mit tett, illetőleg szándékozik tenni annak folytán?

Tisza Kálmán a belügyért interpellálja s kérdi:

1-ször. Mi által hitte magát felhatalmaztatva arra, hogy ahelyett, mit a törvény rendel, hogy a törvényhatóságokat, az első szervező közgyűlésnek bizonyos határidő alatt megtartására utasította volna, a gyűlések megtartásának napját tűzze ki, s hogy tekintve a törvényességet és czélszerűséget, s tekintve azt, hogy az országgyűlés még június havának egy részében is tartani fog: nem lenne-e hajlandó, rendeletét oda módosítani, hogy a gyűlés napjának meghatározása helyett határidőt szabjon meg, a melyen belül a fennfoglalt körülmények szerint legelőszérűbb időben tartassák meg az illető törvényhatóságok a rendezés érdekében szükséges első közgyűlést?

2-ször. Mi módon szándékozik eszközölni azt, hogy a törvénhatóságok a közigazgatás költségeinek megállapítása előtt magukat aziránt tájékoztassák, hogy minő összeg fog a fennemlített törvények 90. §-a értelmében ezen célra rendelkezésre állani.

3-ször. Szándékozik-e gondoskodni arról, hogy a törvényszékek és járásbíróóságok székelyi kerületei — melyeknek megállapítása ugy is a miniszteriumtól függ — eleve megállapítván, a törvényhatóságokkal ezen megállapodás oly időben közöltessek, hogy a közigazgatás berendezése alkalmával arra figyelemmel lehessenek?

Tóth Vilmos hivatkozva a törvényhatóságok rendezéséről szóló törvény 91. §-ára, mely így szól: „a jelen törvény kihirdetése után a belügyminiszter által kitűzött határidő alatt minden törvényhatóság közgyűlést tart,“ kijelenti, hogy nem terjeszkedett túl a törvény határán és ezt nem is szándékozik tenni. Egy hibát azonban elismer, és ez az, hogy rendeletét nyíltan adta ki és utasította a főispánokat a közgyűlések megtartására, holott ezt titkon is megtehetné volna. (Felkiáltások balról — ohó! — ugy-e bár?) Szükségesnek láta jó előre tudatni a közgyűlést, hogy azon minden hivatott megjelenhessenek.

Ezt azért tette, mert a megyék ezen első közgyűlést igen fontosnak, igen lényegesnek tartja, minthogy ezen közgyűlés fogja kiküldeni azon választmányt, mely kidolgozza a választó kerületek megállapítását, a tisztviselők létszámát, a tisztviselők fizetését és a szavazók összeírását; szóval a jövő közigazgatási rendszernek egész alapját e választmány fogja kidolgozni.

Jun. 15-re azért hivatva össze a közgyűléseket, mert ugy tudja, hogy a törvényhatóságok nagyrésze ez időtájban szokott ülésezni, és mert, ha korábban tartatnak meg, az országos képviselők a nagy tárgyalalmaz miatt, mely a képviselőházra vár, azokban nem vehettek volna részt. Tehát csak czélszerűségi szempontból tette, és kéri nem gyanusítani a becsületes szándékból eredt rendeletet.

Reményli, hogy akkorra, mikorra a közgyűlés össze lesz hívva, az igazságügyminiszterium elkészülhet a járásbíróóságok és törvényszékek beosztásával.

Kerkápoly Károly Tisza interpellációjának 3-ik pontjára téve észrevételeket, megjegyzi, hogy a kiindulási pont a törvényhatóságoknál a maguk szervezkedését illetőleg, mindig a feltehető szükség. Ennél kevesebbet lehetetlen hogy statuáljanak! ennél többet nincsen okuk statuálni. Az államkincstár megrövidítése nélkül többet adó-reductio folytán leengedni alig lehet, sőt épen nem lehet, mint a mennyi egészben és nagyban eddig a törvényhatóságokban a közigazgatási költségek fedezésére fordítottak. Mondjunk példaképen egy összeget: 4 milliót. Ez összeg felvétele mellett annyival kellene redukálni azon kérdéses adónemeket, hogy 4 millióval kevesebbet hozzanak be az országnak. De határozottan állítja, hogy ezen összeggel a közigazgatási szükségleteket fedezni lehetetlen, az a megyék saját domesticájá mellett akkor is, ha egy egyforma leütés ugyancsak négy milliót von el a kincstárból: miután abban nem az eddigi arányban részesülnek a törvényhatóságok; mert lesznek gazdag, nagy mérvben adózó megyék és törvényhatóságok, melyek az ezen 4 milliónyi redukciónak megfelelő leütés által oly jelentékeny összegekhez fognak jutni, melyek eddigi szükségleteiket kétszer is fedezi; viszont lesznek mások, melyek azon helyzetben találndják magukat, hogy ugyan-

Lapunk mai számához egy fél iv melléklet van csatolva.

azon adóleengedés mellett felét sem kapják meg annak, amit eddig kaptak.

E baj azonban orvosolható és most nem akar praejudicálni e kérdésnek.

T i s z a Kálmán Kerkapoly beszédére megjegyzi, hogy abból a ház és az ország megtanulhatta azt, hogy a miniszterium által megalkottatnak a legfontosabb törvények anélkül, hogy azok következményeit megfontolatnának.

A törvénhatóságok rendezéséről szóló törvény 90. §-a ezt mondja:

„Az állami közigazgatás költségeit jövőre a törvényhatóságok saját házipénztáraikból fogván fedezni, a pénzügyminiszter egyetértőleg a belügyi miniszterrel, még ez év folytatán — (tehát még 1870-ben, mert ezen törvény akkor szentesített) — törvényjavaslatot terjeszt elő a föld-, ház- jövedelem és személyes kereseti adó oly mérvű leszállításáról, hogy a leszállítás a lehetőségig megfeleljen azon főösszegnek, amelyet az állam a f. évben közigazgatási czélokra az összes törvénhatóságnak kiszolgál.

A kormány a kötelezettséget nem teljesítette, hanem kibújt alóla, anélkül, hogy indokait a házzal közölte volna.

Ha a törvényhatóságnak szem előtt kell is tartani az okvetlen szükségét, de arra, hogy meddig mehet, okvetlenül tudnia kell, mennyi a jövedelmével, mellyel újabb terhelhetőség nélkül rendelkezhetik? Ezen elv, és feltétel nélkül a miniszter sem terjeszthetné elő a budgetet.

A miniszter beszédjéből kitűnt, hogy skálát akar megállapítani a megyék köz. költségeire nézve, ezt szónok nem tartja indokolható és helyes eljárásnak és kijelenti, hogy ha aziránt, melyik törvényhatóságban mennyit kell engedni, a p. ü. miniszter ur a törvényhatóságoknak nem teendő feltevéseiből várja az adatokat, legyen róla meggyőződve, hogy ezáltal minden törvényhatóságot oda indít, hogy mindenki nem azon fog igyekezni, hogy olcsó, hanem azon fog igyekezni, hogy drága közigazgatást csináljon, mert egyiknek sem érdeke az, hogy ezentul is úgy maradjon, mind eddig volt, miután ha gazdálkodik, nem magának gazdálkodik, hanem annak, mely veszteget, mert ez annak javára esik. (Helyeslés balfelől.)

Minden a törvényhatóságokban netalán felmerülő hiányokért nem a törvénhatóságokat, hanem azokat teszi felelőssé, kik oly helyzetbe hozták, hogy javaslatot készítsenek anélkül, hogy tudták volna az alapot.

A belügyér beszédére áttérve, megjegyzi, hogy ha a miniszternek joga van minden alkalommal titkos rendleteket kiadni, tönkre teszi azon kis illúsiót is, mely a megyék szabad mozgathatása iránt e törvény alkotása után még fennmaradt.

Arra nézve, hogy a közgyűlések jun. 15-re tüztek ki, megjegyzi, hogy ha van is miniszteri omnipotentia, de nincs miniszteri mindentudóság, összes 365 nap közt egyetlen egy sem, mely minden vidékre nézve a legcélszerűbb volna, de a 15-e a legnagyobb rész érdekeit sérti mindenesetre; a napot legcélszerűbben maga a tvénhatóság határozhatta volna meg, miután maga ismeri legjobban saját érdekét és körülményeit. — Végül kijelenti, hogy egyik válasszal sincs megelégedve. (Élénk helyeslés balfelől.)

K e r k a p o l y Károly kijelenti, hogy most már — ami hosszú munkába került — tudni lehet, mennyi lesz a reducálendő adónevek összege s a főmomentum: a főösszeg is tudva van, melynek a lehetőségig a reductionnak meg kell felelni. Felajánlja szolgálatát, hogy jun. 15-ig eziránt a törvényhatóságokat tájékoztassa.

T i s z a Kálmán miniszter előadását elégnek nem, azonban a semmivel jobbnak tartja, egy megnyugtatót pedig mégis merített belőle, azt, hogy amit a miniszteriumnak egy év előtt kellett volna tudnia, azt most már tudja. (Derűtség. Tetszés balfelől.)

M i s k e J. b. főrendi jegyző jelenti, hogy a főrendek elfogadták a községi tvjavaslatot. — Szentesítés alá fog terjesztetni.

G o r o v e István Forgách A. gróf és társai interpellációjára felelv, kijelenti, hogy ha hálózattal fog indítványba hozni, mely az egész felvidék érdekeinek teendő szolgáltatást és ilyenek nagy részben elismeri azon vonalakat, melyeket a képviselő és társai szóba hoznak, és hogy ha azon módozat, mellyel ezen hálózattal kivenődik lesz, nem az lesz, melyet eddig a törvényhozás az országos vagy nemzetközi vonalakra nézve elfogadott, ha ily feltételek alatt fog az a kormány elé terjesztetni, akkor a kormány készségét nyilváníti arra, hogy az így alakított társulatokkal érintkezésbe fog bocsátkozni, azoknak segédkezet fog nyújtani.

F o r g á c h A. gr. maga és társai nevében megnyugvását fejezi ki a válasszal.

Ezután M a d a r á s z J. indítványára a delegatibók választandó tagokra adatnak be a szavazatok. (Az ellenzék ez alkalommal nem szavazott.)

E l n ö k a szavazás eredményének kihirdetésére d. u. 5 órára ülést hirdet.

Az öt órakor tartott ülésben kihirdettetvén a szavazás eredményei, a delegatibók megválasztottak ezek:

Bittó, Széll, Zsedényi, Bujanovics, Ordody, Warhmann, Zichy, Királyi, Trefort, Kemény, Ormos, Paczolay Szógyény, Ürményi, Kalnoky, Vass gr. Harkányi. Hodossy, Tury, Zichy gr. Eber, Bömeke, Ciotta, Barcsay, Petrovay, Rudics báró, Falk, Pulszky, Szeniczey, Lázár, Prileszky, Wodianer, Szentpály, Földváry, Mihályi, Bohus, Bataglini, Jancsó, Pejácsevics, Podróczy.

Póttagok: Barcsay, Hügyész, Szirmay, Térey, Virkner, Halassy, Brogyányi, Stoll, Vay, Horváth.

— A képviselőház osztályai a tegnap délután 5 órakor tartott osztályülésekben megalkultak: S i m o n y i Ernő: T. ház! Mindjárt a jegyzőkönyv elején az mondatik, hogy a delegationalis bizottságba szavazott összesen 196, nem vonom kétségbe, de constatálom azt, hogy a képviselőház többsége nem vett részt a választásban. — (Zaj.)

E l n ö k: A jegyzőkönyv hitelesítve van. A

legközelebbi ülés szokott módon fog közzététetni. Ha szükséges lesz, a kisebb tárgyakra ülés csütörtök előtt is fog tartatni, nagyobb tárgyak azonban csak csütörtökön fognak felvétetni.

Ülés vége 5 óra 55 perczkor.

A magyar tudományos akademia XXXI. közgyűlése máj. 20-án.

A magyar tudományos akademia homlokzatán nemzeti lobogó leng, a főkapu bejárásán és a lépcsőkön nagy néptömeg tolong, mindenki a nagy díszterembe, mely már 9 órakor a zsufolásig megtelt, siet. A karzaton a hölgyek, jobbára főrangúak, egy díszes koszorú képeznek: a földszintről kiszorult hallgatók egy része szintén a karzaton foglalt helyet; kik mindnyájan azért jöttek, hogy a tudomány iránti szeretet jelét adják. Az első sorokban az országos képviselők Somssich Pál vezetése alatt nagy számmal, az akademia tagjai teljes számban voltak képviselve, és a miniszterek közül ott láttuk Paulert, Kerkapolyt, Tóth Vilmost és Szilávyt, gr. Mikó Imrét díszmagyarban, Haynald érseket és Ipolyt papi ornatásban s általában terem elrekesztett homlokzatát nagyobb részben magyar öltözetű férfiak foglalták el, mint egy jelezve, hogy most kiválólag magyar intézmény üli ünnepét. Az elsőki asztalnál négyen foglaltak helyet: Lónyay M. Arany János, Csengery Antal és Tóth Kálmán.

L ó n y a y Menyhért, kit megjelenésekor éljenzésekkel fogadtak, megnyitó-beszédében mindek előtt megemlékezett dicső elődeiről: Telekéről, Széchenyi Istvánról, Dezsőffyról és Eötvös Józsefről, kiket az elsőki székben követ s kiknek helyét betöltenie nehéz s nagy feladat. De mindamelllett elfogadja a megtisztelő bizalmat, mert mint csatamezőn, a megindult küzdelemben, ha a kérelhetlen halál rést üt a küzdők sorában, nem szabad habozni, kételkedni s a feladat nagyságától visszarettenve, hátrálni annak, kit a véletlen a zászlóvivő mellé helyezett, midőn a vezér, fájdalom, nem képes többé magasban lobogtatni a jelvényt, mely irányt ad a küzdelemben, kitartásra int és győzelemre vezet, ily esetben kötelessége a lobogót megragadni a hozzá közel állónak, hordozni és védeni mindaddig, míg azt, mit a védelem gondjaira bízott, egy méltóbbnak, képesebbnek, a kötelesség teljesítésének nyugodt öntudatával át nem adhatja.

Hogy helyese-e ezen harczkép itt az akademiában, mely két magasztos, de békés természetű feladatnak szenteli működését, úgy, mint a magyar nyelvet művelni és tökéletesíteni, és a tudományokat magyar nyelven terjesztetni? Ugy hiszi, hogy igen, mert hol nincs küzdelem, nincs élet s hozzátehetni, hogy ott, hol nincs előretörő igyekezet, küzdés és ellentét irányokkal, a visszás helyzet, ott nem lehet fejlődés, nincs előmenetel, nem lehet haladás, az ahol megszünt vagy lankadt az ily értelemben vett törekvés, kezdődik a hátramaradás, a visszalépés, azt követi az elgyengülés s végre az enyészés.

Ezután visszapillantást vet az akademia életére. Most mult 40 éve, hogy akademiánk az 1830-dik évi január havában megtartá első ülését. Epen 4 évtizedet fejeztünk be, s mindenik évtized egy külön korszakot képezett akademiánk életében. Az első évtizeden át az akademia főczélja volt a magyar nyelv művelése, megállapította a nyelvtan elemeit, szókincseket gyűjtött, szótárakat bocsátott közre, s a még ki nem alakozott nagybecsű nyelvemlékeket több kötetekben kiadta; a nyelv aestheticai culturájáról erre vonatkozó munkák és bírálatok kiadása által gondoskodott, de a színigye és színirodalom előmozdítása által is hatott a műveltebb nyelv terjesztésére.

E munkásság főtényezői közül még néhányan most is munkás veteránjai akademiánknak, kik tanuskodhatnak azon buzgóságról, mellyel ezen nagy munka iránt az egész nemzet viseltetett; hiven tükröztek azt vissza Széchenynek az akademia egy ünnepélyes ülésén mondott szavai, hogy még nem rég a nemzeti nyelv oly divaton kivüli volt, hogy a lelkes hazafi külföldön vélhetett magát anyaföldének közepette, hol azelőtt kevés kivétellel leginkább a szalmafedelek alatt hangzott az anyanyelv, s ezen állapot jellemzésénél a magyar költő saját keservében lelt vigasztalást, s ez érzéstől áthatva mondá tovább ezen beszédében:

„Mig más nemzet imáiban az egék urához gazdagságról, hatalomról, vagy érenyért és bölcseségről esdeklík; hadd áraszsa a menny ezeket fajtája felett, az alatt a buzgó magyar térdre esve so-várog az egék felé, bárcsak a magyar nyelv válnék általánossá!”

Komoly veszély fenyegette azóta nemzetiségünket, de épen ez szülte azon visszhatást, mely Széchenyi idézett imájának teljesüléséhez közelebb vezetett.

E küzdelemben nagy érdeme van akademiánknak: a magyar nyelvet a tökély azon fokára emelte, hogy bátran versenyezhet minden legműveltebb európai nyelvvel, megőrizve eredeti tisztaságát, fejlesztette azt a nyelv természete szerint, ugyanazon nyelvet beszélék egyaránt a mivelt kö-rök dísztermeiben, mint a szalmafedelek alatt, a törvényhozási és a tudományos vitásokban ép úgy, mint szerény falusi iskolákban vagy a községtanácsban, a tudósok és mivelték nyelvét, az irodalom terményeit egyaránt megérti mindenki, ki nyelvünket beszéli.

Akademiánk, ha más sikert nem is lenne képes felmutatni 40 évi működése után, bőven kiérdemli azon áldozatokat, azon rokonszenvet és támogatást, melyben hazánk jobbjai négy évtizeden át részesítették, s ha megemlékezzünk azon férfiakról, kik ezen magasztos célt elérni segítettek, mondjuk el róluk Széchenynek a következő és igaz szavai: „Üdv nektek és áldás reátok, kik hű kebelbe örökídték nemzeti létünk felett, midőn az már hajszálon függött.

Igen, titeket illet az örök dicsőség, kikre szállott azon szent kötelesség: meg nem rontani otromba kézzel, sőt mint szemünk fényét, mint lel-lekünk üdvét óvni minden hátracsétól, s ápolni örök szentet, mit annyi veszélyek közt a leg-hőbb, a leggyöngédebb anyai kedély birt megmen-teni, minthogy hasonló érzélem, hasonló türelem

háríthatja el a magyarnak végveszélyét ezentul is, s egyedül ebben rejlik azon feltámadási életszíkra és erő, mely fajtánknak jövőt ígér.”

Nemzeti létünk és jövőnk csak akkor lesz teljesen biztosítva, ha minden hazafi ezen szent czél elérése végett, mely mellett minden más kérdés másodrendű kérdéssé válik, félretéve minden párt-viszályt, nézetkülönbséget, személyes érdeket, hiúságot és gyengéséget, összetartva tud óvatos és előrelátó lenni, hogy az eddig elért eredményt könnyelműen koczára nem teszi, s minden kedvező körülmény kellőképp felhasználva, igyekezendik még inkább megszilárdítani nemzetiségünket és biztosítani Magyarországot épségét, hogy a jöhető balsor, a bekövetkezheto veszély idején egyek s így erők lehessünk.

Az akademia első évtizedét a nyelv-művelés korszakának méltán lehet nevezni; azonban ezen korszak sem volt meddő a tanulmányok magyar nyelven terjesztésében, pályaművekre díjak kitűzése s idegen jeles munkák fordítása, a „Tudománytár“ című folyóirat által elkészíté a tudományos irányt, s a második 1841—1850. évtized már egy tudományos irányu magyar kart talált, sőt az akademia példájára ezen korszakban több tudományos irányu egyetel alakult.

A második évtized alatt akademiánk határozottan tudományos irányt vett. Azonban a negyvenes években nagy élénkséggel megindult politikai mozgalom mindinkább elvonta a nemzet figyelmét és érdekeltségét az akademiától, töké-jét újabb alapítványok nem szaporiták, s így szélesebb körű munkásságra csekély pénzforrásai elégtelenek lettek; míg az 1848. és 49-iki mozgalom és nagy események, utóbb pedig fennállása miatt kétség s bizonytalanság közt nem ok nélküli támadt aggodalmak hatása alatt munkássága egészen elcsendesedett, annyira, hogy akademiánk életében ezen második korszak a pangás korszakának nevezhetők.

A 3-ik korszak, mely 1850-től 1860-ig terjed, a legaggodalomteljesebb, de egyszerűen legfényesebb is akademiánk életében. Az évtized kezdetén legmunkásabb és tevékenyebb tagjai közül többen hazánk határain tul kerestek menedéket, a megmaradt hívek akademiánk egyik legrégibb alapító tagjának gr. Andrássy Györgynek tanácsa és óvatos vezetése mellett az 1850-ik év közepén szűkkörben, gondosan kerülve minden feltűnést, kezdtek szerény munkásságra gyűlekezni. Ekkor volt azon időszak, midőn élete és létele egy hajszálon függött, midőn azon nagy sirban, melyben egy ideig mindazt, ami szent, ami a kegyelet és szeretet tárgya volt az anynyiszor megpróbált szenvedő nemzetnek, örök nyugalomra válték el-lenei elhelyezve, akademiánk számára is már készen állt a hely, mely aggasztó körülmények közt azonban az akademia mint szeretőanya a néma fájlalomban, szorítá g ndosan ápolg gyermekeit, a magyar tudományosságot dobogó szívzéve és tarkarta zivartartól tépett foszlányaival, hogy a szenvedő kebel fájdalmas zokogását ne hallják ellenei, míg nemskóra enyhülven a veszély, s lecsendesülvén a zivatar, ismét életelt adni engedék.

Néhány buzgú tagjának sikerült a későbbi két elsőki gróf Dezsőffy Emil és báró Eötvös József körében folytatni, hogy az átalakított alapszabályok helybenhagyattak: az akademia a fejedelem legfelsőbb oltalma alá helyezettetett, és ekkor az akademia öröm és reménnyel áthatottan mutatá a nemzetnek a vész idején is ápolg legrágább gyermekeit s a nemzet megígérte a hozzá eleinte halkan, később növekedett erővel ható reménybátorító hangjait és a „Szózat” választ, melyet fedetlen füllel az isten szabad ege alatt emelt a mindenség urához, és mind az, mit elleneik sirba temetve hittek, egyenkint feltámadt, s a nemzet megértette, mit mindent köszönhet az akademiának, minden rendű tagja meghozá az anyagi támogatást is, a szerény munkás 10 krjával, a gazdag ezreivel járult ahhoz, hogy legyen miből akademiánknak a hazai nyelvet és tudományt tovább művelni és prulva azon, hogy több mint három évtized alatt az akademia a hazs fővárosában mint szellemi tengődött, számára díszes emléket emelt.

A 4-ik évtized, melyet a folyó év zár be, nagy és gazdag eredményeket mutat fel, de leginkább szoroson a magyar tudományosság, nyelvészet, történelmi, honi régészet és a nemzetgazdaszat terén, melyeket részletesen vázolni felesleges, miután azok, mik 1860-tól fogva történtek, mindnyájunk emlékezetében vannak.

Ezeket tartottuk szükségesnek az akademia negyedik évtizedének bezártával a multakról, mint jellemzőket kiemelni.

Az alkotmányosság ezen újabb korszakában, midőn az isteni gondviselés megengedé ernünk, hogy nemzetünk szabadon intézkedhetik ismét saját ügyei felett, tehát megmutathatja élet- és fejlődési képességet, — az akademiánk kötelessége jó példával előre menni s irányt adni, kettőztetett erővel munkálni a tudományok terjesztésén, ha azt teszi, a nemzet bizonyosan nem fogja tőle megvonni támogatását.

Nemzetünk tudományos ésszellemi megerősödésének érdekében kettőztetett munkásságra hívja fel ezután az akademia osztályait s annak minden tagjait, mert kell, hogy azok, kik a tudományok avatottjai közé társaik által felvettettek s ezt elfogadják, legjobb tehetségeiket szenteljék ezen magasztos czélnek, és mert tartozunk ezzel elődeinknek, kik a magyar irodalom újjászületésén fáradozva, egy szent örökséget hagytak reánk, melyet nekünk a nemzet és az emberiség javára gyarapítani kötelességünk.

Az újabb kettőztetett tevékenységre még egy körülmény buzdítson, melyet a gyűletkezett emlékébe kíván hozni. Emlékezzünk meg arról, hogy midőn a jövő évben az első ünnepélyes nagy gyűlést fogjuk tartani, az 1872-ik évet fogjuk írni s ez év: a magyar irodalom újjászületésének épen százados évfordulója.

1772-ben, midőn nemzeti nyelvünk a felsőbb köröknél mindinkább idegenre kezdett válni s a magyar irodalom a legalsóbb fokra süllyedett, hazánk határain tul a szeretett királyné Mária Terézia örökösére rendelt magyar nemzeti testőrség körében Bessenyei György vezetése alatt, szerény szűk körben indult meg azon mozgalom, mely

folyton haladva és terjedve, a magyar nyelvet régi jogaiba visszahelyezte s egy új, hatalmasan fejlődő magyar irodalomnak első csiráját képezte.

Mikép ülessék meg ez méltón? ezen kérdést az akademia egy közelebbi összes ülésén kívánja napirendre tűzni; annak díszét azonban leginkább fogna emelni, ha az akademia irodalmunk újjászületésének azon évét, mely az első századot berekesztendi, kettőztetett munkássággal s nevezetes sikerrel koronázná.

Megnyitó-beszédét azzal rekeszti be, hogy a magyar akademia, habár ezután kiválóan a tudományoknak szenteli munkásságát, csak akkor fog hiven megfelelni nemes feladatának, ha iránya ezután is nemzeties marad, ha minden magyar tudós, midőn a tudomány művelésén és terjesztésén fáradozik, azon szent kötelességről sem felejtkezik meg, mellyel a hazának és nemzetének mint honfi tartozik.

A viharos-éjlenek után, mellyel a közönség Lónyay Menyhért remek beszédét fogadta, Arany János főtítkár olvasta fel titkári jelentését az Akademia munkálkodásáról az 1870. máj. 28-diki gyűlés óta.

Az ősz közt, midőn b. Eötvös József elhunytól emlékeztet, kezében reszketett az iratesomgy, hangja remegett a fájdalomtól, mely a közönség arcán is visszatükrözött s többek szemébe könnyet esalt.

Ó kivüle a lefolyt évben még következő tagjait vesztette el az akademia: Engel Józsefet, hg. Batthyány Fülöpöt, Podhraczký Józsefet, Frivaldszky Imrét, Haidinger Vilmost és legutóbb Erdy Jánost.

Erre Szász Károly lépett az előadó emelvényre és megtartotta emlékbeszédét Tompa Mihály koszorús költőnk fölött.

Az ünnepély többi része egészen a kitűzött program szerint ment végbe.

Franciaországi ügyek.

A r a d, május 21-én

— A Páris falai alatt végbemenő hadászati eseményekről naponkint érkező tudósításokkal szemben nagyon sajátoságos helyzetben vagyunk: amennyiben sehoggy sem vagyunk képesek azokból a dolgok valódi állását kiokoskodni. A versaillesi kormány ugy látszik azt várja, hogy a communek a kebelében kitört dissolutio vessen véget. Hogy azonban a világban is legyen mivel foglalkoznia, semmitmondó táviratok tétetnek közzé, amint hogy e mesterségben a francia kormányok egyáltalában kitűnőeknek bizonyulnak. „Az ágyú-szász szakadatlanul tart”, „a réslővő útegek megkezdék működésüket”, „csapataink 300 metrenyire állnak az enceinte-től”, „megszakítás nélkül közledek hadiműveleink végéig”, Páris felszabadításához, — stb. stb. — mindez igen szépen hangzik; csakhogy ezáltal a döntő események bekövetkezése egy talpalatnyival sem halad előre. Az események rég valódi értékükre szállíták már alá e nagyhangu tudósításokat. A naponkint előre-jelentett főtámadás Páris ellen még mindig nem történik meg; a versaillesi csapatok sokat időznek, abban a reményben, hogy a communek a belviszály nemskóra végére jár, pedig kitudja, hogy az az állítólagos végvonaglás nem fog-e még nagyon is sok időt venni igénybe. . .

— B i s m a r c k a német birodalmiggyűlés f. hó 19-diki ülésében a következő nyilatkozatot tevő:

„Uraim! A t. gyűlésnek jelenetnem kell, hogy a francia kormányunk hozzámm intézett hivatalos jelentése szerint a versaillesi nemzetgyűlés a békeszerződést úgy, mint az már a nyilvánosságra jutott, ratificálta, és a területeserét is a mi javaslatunk szerint jóváhagyta. (Tetszés.) A békét illető előterjesztés feletti szavazás nagy többséggel ment végbe és 443 szavazattal fogadtatott el 98 ellen, és ezen ellenzék is a franciaia részről hozzám érkezett felvilágosítás szerint csak az általunk ajánlott területeserére vonatkozott, nem pedig a béke ratificációjára úgy, hogy föl lehet tennem, hogy a béke ratificációja ezen záradék nélkül egyhangulag lett volna elfogadva.

Ezen értesítés folytán legmagasabb parancsra még ma megyek Frankfurtba, hogy a ratificatókat kiseréljem és az ott jelen levő franciaia miniszterekkel értekezsem, melyet jelenlegi viszonyaink Franciaországhoz és egyes békefeltételek kivitele tesz szükségessé. (Tetszés.)

Grousset a párisi commune külügyére eme proclamatiót intézte Franciaország nagyobb városaihoz: „Két hónapi szakadatlan harc után Páris nincs sem kifáradva, sem megsérülve. Páris folytat harcol pihenés és megállapodás nélkül, hőiesen és legyőzhetlenül. Páris frigyre lépett a halállal. Erődei mögött ott vannak körfalai; ezek mögött torlaszai, torlaszai mögött hazai, melyeket egyenkint kell tőle elragadni s a melyeket, ha kell inkább légbe röpít, senhogy magát kegyelemre megadja.

„Franciaország nagy városai! Mozdulatlanul s közönyösen nézitek ti e haláltusát a jövő és a mult, a köztársaság és a monarchia között? Vagy be fogjátok látni végre, hogy Páris Franciaország és a világ előharcosa, és hogy segélyére nem sietni, annyi mint elárulni őt? — Ti köztársaságot akartok, különben szavazatoknak nincs értelme; ti communet akartok, mert ezt visszautasítani annyi lenne, mint lemondani saját részetekről a népfőnségben; ti politikai szabadságot és társadalmi egyenlőséget akartok, minthogy azt írtátok programjaitokra. Ti világosan látjátok, hogy a versaillesi hadsereg a bonapartismus, a monarchikus centralisatio, a zsarnokság és kiváltságok hadserege, mert ismeritek főparancsnokát s ismeritek multját.

„Mit vártok tehát még, hogy fölkeljete? Mit vártok, hogy kiűzzétek kebletekből e capituláló és alázatos kormány alávaló ügynökeit, mely a jelen pillanatban is a porosz hadseregtől koldulja és vásárolja a módokat Párisnak minden oldalról leendő bombázására? — Azt várjátok, míg a jog katonái az utolsóig elhullottak a versaillesi mérge-

zett golyók által? Azt várjátok, hogy Páris temetővé és mindenik háza sirrá váljék?

„Nagy városok, ti testvéri ragaszkodástokról biztosítottátok Párist; azt mondtátok neki: „Mi szívünkben veled tartunk!” Nagy városok, a manifestumok ideje lejárt, a tettek korát éljük, midőn az ágyúak a szó. Elég a platói rokonszenvekből! Nektek van fegyveretek és löszetek. Fel, fegyverre, Franciaország városai!

„Páris reátok néz, várja, hogy vasgyűrűtök ez alávaló bombázók köré szoruljon s ne engedje őket kikerülni megérdemlett büntetésüket. Páris megteszi mindvégig kötelességét.

„De ne feledjétek, Lyon, Marseille, Lille, Toulouse, Nantes, Bordeaux és ti többiek, hogy ha Páris elesik a világszabadságért, a beszülő történelem joggal elmondhatja, hogy Páris elesett, mert ti elűrtétek meggyilkosát!”

A commune tagjainak egy tekintélyes kisebbsége ehő 15-én egy nyilatkozatot tett közé a „Mot d'Ordreban“, melyben tudatja a közönséggel, hogy a commune majoritásának nézeteit nem osztja. E nyilatkozat imígyen hangzik:

„A párisi commune külön és határozott szavazás után hatalmát egy dictatura kezébe tette le, melynek „jólétbizottság“ nevet adott. A commune többsége eszavazat által leázott magáról minden felelősséget s helyzetünkért minden felölsséget e bizottságra bízott.

„A kisebbság ellenben, melynek mi tagjai vagyunk, azon eszme mellett van, hogy a commune-nek a forradalmi, politikai és társadalmi mozgalomért az egész felelősséget viselnie kell s annak semmi részét nem szabad átengednie, bármily méltó kezekbe is. Mi, valamint a többség politikai és társadalmi ujjitásokat akarunk, de az ő nézete ellenére magunknak követeljük a jogot, hogy választóinknak minmagunk felelőssünk tetteinkért. anélkül, hogy egy dictatura mögé rejtőznénk, melyet mandatumunk elfogadni vagy elismerni meg nem enged.

„Mi ennelfogva csak akkor fogunk a commune üléseiben megjelenni, midőn a commune ítélő széké alakul, hogy tagjai fölött ítéletet mondjon. Teljesen nagy communalis ügyüknek szentelvén magunkat, melyért naponkint annyi polgár áldozza fel életét, visszavonulunk illető városnegyedeinkbe. Meglévén azonban győződve, hogy e pillanatban a hadügyi kérdés minden más háttérbe szorít, mi is fegyvert fogunk s nemzetőrtestvéreink közé sorakozva, részt veszünk a népjogváért folyó küzdelemben. Így minden politikai eltérésünk mellett is egy ezélt fogunk követni a majoritással s ez: politikai szabadság s a munkások emancipálása. Éljen a socialis köztársaság! éljen a commune! Beslay, Jourde, Theisz, Lefrançais, Gérardin, Vermorel, Clémence, Andriéux, Serrailier, Longuet, Arnould, Victor, Avrial, Ostyn, Frankl, Pindy, Arnold, Valles, Tridon, Varlin Courbet.“

Versailles, máj. 19. A kormány csapatai tegnap este szuronyszegezve elfoglalták Grange-Ory t és Maison Plichon-t a Montrouge erő mellett. A kormánycsapatok azonban kénytelenek voltak az elfoglalt állásokat ismét odahagyni, mert azok az ellenség tüzének nagyon kivoltak téve.

Páris, május 19. A templomok megfosztattak drágaságaiktól és bezárattak. Az engesztelési kápolna Jerombolása megkezdte. A Rigault elnöklété alatt álló vádló-törvényszék a fogoly kezesek ellen megkezelte a pertárgyalást. A felkelők állítják, hogy tegnap és ma minden támadást visszavertek, különösen Clichy és Porte Maillot mellett. Point du Jour leromboltattott.

Páris, máj. 19. A Notre-dame és a Victoire egyházban levő ezüstgyertyatartók a commune rendeletére lefoglaltattak. Páris nyugati és déli részén az ágyúzás szakadatlanul foly. Külön utlevél nélkül Párist dél és keletfelé éjjel nem lehet elhagyni.

Páris, május 19. A commune 21 tagja többé nem vesz részt a commune üléseiben, hanem kerületeikben maradnak. A porta Dauphine mellett egy 30 ágyuból álló üteg állítatott fel.

Páris, máj. 20. A commune egy rendelete a rablást és lopást halállal bünteni; az összejöveleket általában betiltatnak; a tengerész-hadtest foszlatattik. — Mortier a commune üléseben azon indítványt tette, hogy az isteni tiszteltek elűrőltesse. — Tegnap két állítólagos kém lövetett agyon. A tölténygyár felrobbanása ügyében, mint bűnrészesek még négyen fogattak el s ítéltek halálra.

Brüsszel, máj. 20. Napoleon, hallomásszerint fia javára lemond és ennelfogva IV. Napoleonnak egy a franciaia nemzethez intézett proclamatiója várható.

Versailles, máj. 20. Rochefort Meaux-nál állítólag elfogott.

Páris, máj. 20. A torlasz-bizottság elrendelte, hogy a város déli részén a körfalakkal határos utcaszakarkokat képező házak kiürítendők, minthogy e házak lörésekkel látandók el. A közbiztonsági választmány jelenti, hogy a commune beegyezésével a hadügy vezetését átvette.

Herbst felirati javaslata.

— Távirati közlés. —

A reichsrath alkotmány-bizottsága lényegtelen stylaris módosítások után Herbst felirati javaslatát elfogadta s e javaslat bevezetésében hangsúlyozva a reichsrath osztrák hazafias érületét, kiemeli, hogy a miniszterium által azon feladatának betöltésére tett rendszabályokat, miszerint a birodalom ezen felének összes hű népeit közös alkotmányserü tevékenységre egyesítse, — a szándékoltt siker nem követte, sőt azok a kívánt céstől napról napra távolabb vezetnek. A kiránt hangsúlyozván, hogy oly ellenekkel szemben, kik alapérvilég nem akarják az alkotmányt elismerni, külön engedményeket által valódi béke el nem érhető, kiemeli, hogy a kormány eddigi működése az alkotmány ellenét a közös alkotmányserü tevékenység elleni harcra folyvást felbátorította s az ellentétet a pártok között élesítette és elkeserítette.

Az elégedetlenek reményei, várakozásai egyiránt erősbülnek s ezért mindinkább leplezetlenül lépnek fel azon nem palástolt czéllal, hogy az alkotmányt felforgassák, s a közp. képviselőt erejét minél inkább gyöngítsék. Másrésről az alkotmány pártiaknál is aggasztóan kezd a bizalmatlanság mutatkozni, a miniszterium alkotmány-előterjesztéseinek következtében, minthogy e miniszterium ingadozó, kitérő nyilatkozatait azt mutatják, hogy a már benyújtott s még ezután benyújtandó előterjesztések nem érett megfontolás, hanem pillanatnyi benyomások, vagy esetleges indokok eredményei.

A felirat utal továbbá a napirendről eltűnt alkotmány előterjesztésre; az alkotmányt nem tartja olyannak, amelyet egyáltalában nem lehet változtatni: de ép úgy nem tartja esetlegesnek a monarchia azon politikai alakulását, amint azt a kiegyezési törvények maradandóan felállították; elismeri, hogy a birodalom két felének paritási elvén nyugvó kiegyezési mű, azon két fél egységes alkotmányserü kormányformájának biztosítása által feltételeztetik. A felirat összeférhetlennel tartja ezen alapgondolattal a birodalom egyik felének foederalistius alakulását.

A birodalom tőszomszédságában tapasztalható nagy, egységes és szervezett államok képződése arra int bennünket, hogy az állambiztonságát az államok közötti összetartásában kell keresnünk. A felirat a tartományok autonomiájának szélesbítését elvághatatlannak mondja a reihsrathi választási reformtól, mely a tart. gyűlések által történő választás megsemmisülését vonná maga után. A felirat végül hön óhajítja, hogy biztos, szilárd helyzetbe jusson a birodalom a folytonosan megújuló s az államgépezetet véggé elgyöngítő krízisek után, s hogy újabb conflictusok meg ne zavarják többé az állam jólétét.

Táviratok.

Bécs, május 20. Herbst ma az alkotmányügyi bizottság albizottságában elő fogja terjesztetni a felirati javaslatot. A mai reggeli lapok szerint a felirati vita szerdán történik meg. Az alkotmányügyi bizottság daczára a lengyelek ellenszegülésének a közvetlen választások iránti javaslatot az érdekesoportok alapján fogja kidolgozni.

Bukarest, május 19. A kormány a harmadik választókerület választásainál győzött. A vörös pártbeliek nagy része tartózkodott a szavazástól.

Drezda, május 19. „Drezaer Journ“ jelenti, hogy a szász államvasut uj menetrede egyelőre felfüggesztetik, mert a napokban több német hadtest Franciaországból visszatér s ezáltal különösen a teherszállítás a legtöbb német vasuton részben akadályozva lesz.

Berlin, május 20. A bir. gyűlés elfogadta a tvlasvaslat 1. §-át, mely szerint Elsass és Lotharingia örök időre a német birodalommal egyesítendő; ellene csak ketten szavaztak. A lengyelek szavazás előtt eltávoztak.

Flórencz, május 19. A királyt Turinból ma ide várják s holnap fogadná Montemar új spanyolkövetet, ki megnyugtató híreket hozott Spanyolországból, hol a kir. trón megszállardulása bizton várható, a hadsereget a legjobb szellem lengi át s az ellenzék mindinkább háttérbe szorul.

Flórencz, május 20. Lamarmora tbk épen most tesz közzé egy röpiratot ill czimmel: „Quattro discorsi sulle condizioni dell' esercito italiano“, mely nagy feltűnést okoz. Szerző e munkában a hadügyértől lényegesen eltérő álláspontot foglal el.

Róma, május 20. A téglavetők munkásai strikera készülnek; számuk mintegy 500-ra megy, köztük több volt pápai katonával. E mozgalom szitóinak a papokat tartják.

Flórencz, május 20. Az 1866-iki hadjáratról legközelebb egy hitalos jelentés fog nyomtatásban megjelenni.

Legújabb.

Brüsszel, máj. 21. A versaillesi tábornokok hírszerint azért hajlandók még néhány napig felhagyni az ostrommal, mivel a rögtöni támadást sikertelennek, vagy nagy áldozatokkal járónak tartják.

Páris, máj. 20. A commune többsége elhatározta, hogy a jakobinusok példájára a különböző párisi klubok delegáltjaiból egy központi klubot alkot, miszerint a közvéleménnyel összeköttetésben álljon.

Páris, máj. 21. A 12 dik hadtest egy nő-zászlóaljzat állított fel, melynek egyéb katonai teendők mellett a megfutók nyilvános lefegyverzése leendő feladata.

A közp. bizottság fölhívást intéz a földbirtokosokhoz, miszerint birtok-okmányaik megsemmisítésének terhe alatt, 48 óra alatt visszatérni tartoznak. A commune közegei aszövetségesek által több ponton kivívott sikerről szólnak.

Versailles, máj. 21. A réstlövő ütegek folytatják a tüzelést. Az elfogott Rochefortot ma ide fogják szállítani.

Az „Alföld“ magántávirata.

Versailles, máj. 21. A kormánycsapatok St.-Cloud és Montrouge kapuin behatoltak Párisba. Pyat Felix, Grousset, a commune más főnökeivel együtt — eltűntek.

Ujdonságok.

* Mint értesülünk, Arad, Szeged és Kecskemét városok főispánjává Dániel Ferencz volt szegedi országgyűlési képviselő s a szegedi iskolások elnöke fog kinevezetnek.

* Pauliné mai jutalomjátéka. A közkevésség művésznök, ki színházi közönségünknek oly feledhetlen élvezetes órákat szerzett, mintán közbejött körülmények folytán már pénteken Pestre kell utaznia, ma este leendő jutalomjátéka. Hogy mily élvezetes előadás leendő az, elég fölemlitnünk, hogy három jeles dalmű legszebb részeiben fogunk gyönyörködhetni. Előadatik ugyanis „Bánk bán“-ból a tiszai jelenet, „Dinorah“-ból az árnyéktánc, sközkiváratra „Faust“-ból a harmadik felvonás. Ez utóbbinak különösen örvendünk, mert Margaretában csakugyan ritkítja párját s illetékes műtészek, kiknek alkalmuk volt Európa legjobb énekesnőit láthatni s hallhatni, elismerik, hogy Desiré Artot után, a hallható alak-, játék- s hangjánál fogva a legjobb Margaréta.

— A választási mozgalmat az 1872-ki országgyűlésre már megindítja Tóth-Pauliny Vilmos képviselő a turóczi-sz.-mártoni „Narodni Noviny“-ben. Felhívja ugyanis a tót nemzet barátait, gyűljenek össze folyó évi június 6-ra Turóc-z.-Szt.-Mártonba értekezletre, nevezetesen egy központi választási bizottmány megalakítása végett. A politikai programot illetőleg ezen választmánynak a következőket kellene kimondani. A választmány képviselőjelöltekül ajánlani fog oly egyéneket, kikről meg van győződve, hogy a magyar korona önállósága és területi épsége mellett vannak, egyuttal azonban a magyarországi összes nemzetek egyenjogusítását is szívükön viselik, s azon lesznek, hogy ezen egyenjoguság az ország területi épségének határai között ugyan, de olyképen lépjen életbe, hogy az az állami szervezetben és polgári életben törvényesen biztosítsassék. Hogy aztán az egyes képviselőjelöltek mily uton akarják e ezélt elérni, vajjon jobb, vagy balpárti politika követése által: ez az egyes választókerületek és azok jelöltjeinek közös megegyezésére lenne bízandó. A földolog az csak, hogy nemzetükhöz hiven ragaszkodó férfiak választassanak, a többiben tekintet nélkül egyéni politikai meggyőződésükre.

* Egy megye, mely kevésli a három évikatonaiszolgálatot. Közép-Szolnokmegye felterjesztést tett aziránt a miniszteriumhoz és e felterjesztés pártolására felszólítá az ország valamennyi törvényhatóságait is, hogy törvény hozassék, mely szerint azon katonák, kik szolgálatuk tartama alatt meg nem tanulják az írást és olvasást, a rendes három éven túl még egy évig köteleztesse a hadseregben szolgálni.

* Egy elvesztett hadipénztár. Ráday gróf, a szegedi kir. biztos értesítette a budai főhadparancsnokságot, hogy a szegedi bűnügyek tárgyalásánál kitűnt, miszerint 1848-1849-ben Oroczyfalván, Temesvár mellett egy gyalogezred hadipénztára elraboltattott. Mivel az illető rablóknak elegendő vagyonuk van arra, hogy a kártérítés lehetségesse váljék, de sem az illető ezred neve vagy száma, sem az elrabolt pénz mennyisége kiderítve nincsen, a közös hadügyminiszterium valamennyi csapatparancsnokságot utasította, hogy ha a seregben bárki ezen dologról értesülne volna, tudassa azt a hadi főhadparancsnoksággal.

* A háború áldozatai Abaujban. Mult évi szeptember 21-én a szántói községi korcsmában sok porlegény gyűlt össze, részint, mert az abauji szőlőkön bő szüret mutatkozott, részint, hogy a porosz-franciaia háborut a malom alatt kissé megbeszéljék. „Távozassza a bajt, háborut az isten édes hazánktól!“ mondá bizonyos Varcák, mire Orosz József társa őt gyávának nevezte, ki mert háza családja s birtoka van, fél a harcztól, a haláltól. Varcák megvetőleg felelte, hogy aki mást gyávának nevezget, maga szájhős. Erre a megsértett egész dühvel rontott Varcákra és egy torkon ragadta ellenfelét, hogy az belekékült. A többi jelenlevők közbevetették magukat s a két verekedőt szétválasztották. Csakhamar azonban Orosz egy fokost rántott elő s úgy fejen ütötte Varcákot, hogy ez azonnal szörnyet halt. Az abauji törvényszék az emberöltő 6 évi súlyos börtönrre ítélte, a legfelsőbb törvényszék a hármas fiatal korát s felhevült állapotát tekintve, három évre szállítottott le a büntetés.

* A horvátországi választásokhoz. Az „A. Zeitung“-nak írják Zágráhból, hogy ott a papok a szöszékről kiátkozással fenyegetik a hívőket, ha nem az ő pártjukbelire szavaznak. Ugyanez lap egy levelet kapott, melyhez a következő tartalmu irat volt csatolva: Kívül „T. cz. Ticsacs György, kostrenai bíró urnak. Sie-tős.“ Belül hátszszegélyű papir, koponyával s durván rajzolt keresztbevetett csontokkal és „Halál az árulókra!“ jelívével. Az irat alján állott a figyelmeztetés: „Gondold meg ember, hogy por vagy és azzá léssz. Ha dr. Derecsin a nemzeti párt tsrati jelöltje megbukik, nincs helyed többé az élők közt. A titkos komitő.“

* Egy új Angyal-Bandi. Szathmárról írják, hogy a vidéken s a szomszédmegyekben is általános a remegés, mert darab idő óta bizonyos Farkas Béni nevű rabló főnök portyáz, kinek pályájához már majdnem annyi kaland tapad, mint egy Rózsa Sándor vagy Sobriéhez. Ez a nevezetes haramia-főnök, ki születésére zsidó s csak később tért át más vallásra, feladatánál tüzte ki, hogy a zsidó családokat üldözze. Magas, szikár ember, becselt szemmel, sűrű fekete hajjal. Teste oly fürgé és ruganyos, hogy tizszer szökött meg különféle börtönökből s a katonaságtól, miután a legszorosabb bilincseket is a legkönnyebben huzza le lábáról, kezéről. Nemrég a nagy-kanizsai börtön tetejét szedte föl négy társával, s úgy menekült fogságából. Börtönéből azt üzentelt egyik nagy-károlyi zsidó lakosnak, hogy őt meg egész családját meg fogja gyilkolni azért, mert tartózkodási helyét a panduroknak elárulta; még a napot is megüzentette, melyen megöli, ha a templomban lesz is. A megyei hatóságok mindent elkövetnek elfogatására, de nagy ügyessége mindig kimenti a bajból. A legutolsó üldözésnél maga is pandurnak volt öltözve

négy társával, s azt állította, hogy a szomszéd megéből küldték ki. Mikor a csinyt megtudták, már sehol sem volt találhatók.

* A vasutak befolyásáról a jelenkori háborukra a „K. K.“ ismét érdekes czikket közöl egy jeles hadíró nyomán, ki az utóbbi 20 év alatti hadjáratokból a következők tapasztalatokat szerezte: 1) A mozgósítás a vasutak igénybevetelével most gyorsabban eszközölhető mint ezélt. 2) Jelenben sokkal gyorsabban lehet a mozgósított csapatokat ama pontokra tolni, melyek védelmezendők vagy ahonnan a támadások intézendők. 3) Lehetővé válik ama seregosztályokat, akár védelem akár támadás esetében, ha szükség kívánja gyorsan összevonni; ugyszintén rövid időkülönbséggel különféle pontokon harcztolhatnak s hirtelen vethetik magukat a kevésbé védett pontokra. 4) Ha valamely hadseregnek folyóvonalat stb. kell védelmezni, akkor az különös segélyforrását leli a vasutak használatában. 5) Az élelmiszereknek nagymennyiségben s gyorsan való szállítása most már nem tartozik a lehetlenségek közé. 6) A sebesültek, ambulance-ok, tábori gyógyszerárak stb. szállításának gondja megkönnyebbült. Szerző több rendbeli — s nagyobb részben műszaki indítványt tesz, hogy a vasutaknak katonai czélokra használatának előnyeit még inkább előtűntesse. Különösen pedig megkívánja, hogy már békéidőben erődköz emeltessenek a vasutak, ezekenek hidjai, s a viaductok stb. védelmezésére, épúgy, mint ez a poroszok Hamhnál Cossbusnál (Spree hidja) s több más helyen tették.

Színház. Kedden, május 23-án, bérlet-szünet 72-ik számban, Pauliné-Markovits Ilka asszonynak a pesti nemzeti színház első énekesnőjének jutalomjátékául és Pauli Richárd urnak a pesti nemzeti színház első lyrai tenoristájának 4-ik vendéggátékául adatik: „Dinorah, vagy a ploermeli bucsu.“ Meyerber S. nagy operája 2-ik felvonásából az árnyékjelenet. „Bánk bán.“ Erkel operájából a 3-ik felvonási tiszai jelenet. Záradécul „Faust“ Gounod operája 3 felv.

Színház.

— p. Színház. Pauliné és Pauli másodszor mult szombatn léptek fel „Faust“-ban. E dalművet csakis a második és negyedik felvonás kihagyásával lehetett adni, minthogy társulatunknál nem akadt, ki Valentin bariton-szerepét énekelje. A ház erősen megtelt. Pauliné Margareta szerepében sok tetszést aratott. Nála nem csak az ének, de ehhez hasonló mérvben a hibátlan műterelem és a legnagyobb gonddal vitt — egészen művészi játék, idézi elé azon hatást, mely a hallgató és néző közönséget a kiválóbb helyeken ugyszólva elragadja. A kellem, mely legkisebb mozdulatán is átömöl; a kifejezésteljes, élénken, megkapó bájjal színezett arczjáték, melylyel az érzelmek nála visszatérközödnék: elvághatatlannul s mégis egészen karesetlenül kisérli szerepe minden mozzanatában az éneket, anélkül azonban hogy ennek hatását csorbitná, sőt inkább ezzel együtt, elbájolóan kedves egészést adnak. Szombatn főleg a harmadik felvonás alatt a rege- és ékszerdallal egész lelkesedésbe hozta a közönséget, ugy, hogy a felvonás után ötször tapsolták ki. Pauli Faustot éneklé. E szerep bevág azon körbe, melyre hanganyaga és egész lénye őt utalja, és felvéve azon kisebbszabásu méreteket, melyek közt a mi szinpadunkon kell mozognia, azt — hangja helyes beosztása és hibátlan vezetése mellett igen sikerülten tölté be. A harmadik felvonás elején nagy magándallamával élénk tetszésben részesült. Marozell mind éneket, mind játékát véve jó Mephistopheles volt. Radeczky Sarolta (Siebel) a csinosan élénkel „Helyettem kis virág“-dallammal tetszést aratott. A zenekar telhetőleg jól működött. A kerekének gyengén estek ki. — Vasárnap „A fekete domino“ zsufolt ház előtt adafott másodszor. Felesleges is talán emlitnünk, hogy Pauliné ez estén is több ízben viharos tetszésben részesült.

Bécsben, május 20-dikán következő számok huzattak ki:

69. 83. 22. 28. 45.

Beküldetett.

Az aradi ipar és népbank (írodai helyisége főter, váróház utca sarkán) a

takaréktári betételeket

tekintetnélkül, azoknak összegére vagy felmondási idejére

6 (hat) százalékkal

kamatoztatja.

Elfogad továbbá betételeket folyó számlára, előnyös feltételek és lehető legrövidebb felmondási idő mellett.

Leszámitol naponta piaci váltókat és telepitvényeket, leszállított kamatláb mellett.

Erepeznek és értékpapírok vásárlása és adása, mérsékelt díj mellett eszközöltetik, elgszintén minden tőzsdei üzlet pontosan és jutányosan teljesítetik.

Az intézet hitelutalajdonosi-egyletébe való bejelentések naponta elfogadtnak. 397—2*

Távirati tudósítás.

a bécsi börzéről 1871. május 22-én.

5% Metalliquas	59 30	Hitelintézet	279 80
Nemzeti kölcsön	69 10	Válto Londonra	124 95
1850. évi kölcsön	97 25	Essas	122 70
Bankrészevény	782	Arany	5.915/10

Napoleonkor 9 925/10

A szerkesztésért felelős: Bettelheim V.

